

• szakmai fórum

Babos Tibor

ÁLLAM-TUDOMÁNY: FIATAL KUTATÓK SZAKÉRTŐI RENDSZER

„Kezdetben nem volt semmi, ami aztán felrobbant.”

Terry Pratchett

A Magyar Kormány közigazgatásért felelős minisztere¹ 2011. szeptember 27-én stratégiai együttműködési megállapodást írt alá a Doktoranduszok Országos Szövetségével (továbbiakban: DOSZ), amelynek célja az volt, hogy a doktoranduszok és a fiatal kutatók közreműködjenek a magyar közigazgatás és a közszolgálat tudásbázisának kialakításában, fejlesztésében, a szakpolitikai döntéshozatal támogatásában. Az együttműködési megállapodás nyomán a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium (továbbiakban: KIM), a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (továbbiakban: NKE), a Nemzeti Közigazgatási Intézet (továbbiakban: NKI), valamint a DOSZ létrehozta a Fiatal Kutatók Szakértői Rendszerét (továbbiakban: FKSZR), amely számos szakpolitikai területen biztosított szakmai-tudományos tanulmányokat az államigazgatás vezetői számára. Többkörös belső szakmai megbeszélések után született döntés arról, hogy a központi közigazgatásért felelős minisztérium az NKE bázisán nyílt pályázat keretében ad lehetőséget a fiatal kutatóknak arra, hogy jelentkezzenek szakértőnek. A 2011-ben meghirdetett első pályázat alkalmával mintegy 260 kutató jelentkezett, ezzel is hitet téve a közszolgálati munka támogatása mellett. Ez meglehetősen magas szám, tekintve, hogy a pályázat alig három hónapos határidővel került meghirdetésre, és a DOSZ akkor még egyesületi formában működött, csupán néhány száz fős tagsággal. Vagyis gyakorlatilag az akkori DOSZ tagságának egy jelentős része jelentkezett a közszolgálati munkában való együttműködésre a különböző szakterületeken.

¹ 2010 és 2014 között Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium (KIM), www.kormany.hu/download/9/09/00000/IM%20alap%C3%AD%C3%B3%20okirat.pdf (a letöltés ideje: 2015. március 11.)

E tanulmány bemutatja az FKSZR koncepcionális hátterét, a rendszer létrejöttének előzményeit, körülményeit, fejlődésének stádiumait, jellemzőit, a működtető szervezetek vonatkozó tevékenységét, a rendszer statisztikai mutatóit, eddigi eredményeit, sikereit, valamint a kezdeményezésben rejlő további lehetőségeket.

1. HIPOTÉZIS

1. A Kormány társadalmi partnerekkel való együttműködése a jó állam alapvető feltétele, mert elősegíti a jó minőségű, az életviszonyoknak megfelelő jogszabályok megalkotását, valamint a jogszabállyal érintett társadalmi rétegek képviselőit a jogszabály-előkészítés során, ami nagyobb legitimitást biztosít az elfogadott jogszabályoknak.²
2. A tudományos szervezetek és kutatók bevonása az állami döntés-előkészítési folyamatokba egyfelől független szakmai véleményt, kritikát, másfelől tudományos igényességet biztosít a közigazgatás – és rajta keresztül a társadalom – egészének.
3. A fiatal kutatók, a PhD-hallgatók a társadalmi elit későbbi potenciális tagjai. Az, aki elvégz egy egyetemet, majd utána önként vállalja, hogy egy adott szakterületbe beleássa magát, éveken át küzd annak kihívásaival, a vizsgákkal, a publikálási kötelezettségekkel, az előadásokkal, majd a disszertáció megírásával, megvédésével, s az egész folyamat adminisztrációs és pénzügyi terheivel, olimpiai teljesítményhez mérhető intellektuális feladatot vállal magára. A valós tudományos értékeket azok teremtik meg, akik önként vállalkoznak nagy feladatokra, szerényen, állhatatosan teszik a dolgukat, s eredményeik, írásaik, előadásaik vagy találmányaik révén bizonyítják talentumukat. E potenciál és érték feltétlen figyelmet érdemel az állam, a közigazgatás és a társadalom egésze részéről egyaránt.³

2. SZÁNDÉK, IGÉNY

A 2010-ben új, integrált tárcaként létrejött Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium kezdetől fogva partnereket keresett alaptevékenysége és közfeladatai támogatásához.⁴ A minisztérium kormányzati és központi közigazgatási tevékenysége során egyre gyakrabban fogalmazódott meg, hogy a szerteágazó, ugyanakkor magas minőségű munkaterületek, valamint a megalapozottabb kormányzati döntéshozatal érdekében igény mutatkozik szakértők

2 *Stratégiai együttműködési megállapodás a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium és a Doktoranduszok Országos Szövetsége között*, Budapest, 2011. szeptember 27., 1.

3 BENEDE Zsófia – CSIZMAZIA Gábor: *Interjú dr. Babos Tiborral, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium főtanácsadójával*, NKE Doktorandusz Önkormányzat, Budapest, http://uni-nke.hu/hirek/2013/09/02/interju-dr_-babos-tiborral_-a-kozigazgatasi-es-igazsagugyi-miniszterium-fotanacsadojaval (a letöltés ideje: 2015. március 31.)

4 17/2010. (VIII. 31.) KIM utasítás a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Szervezeti és Működési Szabályzatáról, Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium, Budapest, 2012. október 25., <http://2010-2014.kormany.hu/download/e/55/41000/KIM-SZMSZ-20140506.pdf> (a letöltés ideje: 2015. április 13.)

és kutatók munkájának kiaknázására is. A belső egyeztetések során mindinkább körvonalazódott, hogy a közigazgatásnak szüksége van a folyó szakmai ügyek tudományos igényességgel történő feldolgozására. A minisztérium kormányzati, közigazgatási munkájáért felelős döntéshozói részéről 2011 tavaszán született határozat arról, hogy a kormányzati tevékenység rendkívül specifikus területein tudományos igényű szakmai anyagok is készüljenek, ezáltal is megalapozottabbá téve a döntéshozatalt.

A kutatóintézetekkel, egyetemekkel és civil szervezetekkel folytatott tájékozódó, felmérő, egyeztető megbeszélések nyomán a minisztérium kapcsolatai egyebek közt a Doktoranduszok Országos Szövetségével is kialakultak.⁵ 2011 nyarára intenzív előkészítő és szervező tevékenység indult a jövőbeni együttműködés tartalmi és formai kereteinek feltöltésére vonatkozóan. Egyre jobban bebizonyosodott, hogy a kormányzati döntéshozatal szempontjából kiaknázandó a fiatal tudósjelöltekben és kutatókban rejlő potenciál. Mindez rövidesen odáig vezetett, hogy a közigazgatásért felelős miniszter stratégiai együttműködési megállapodást kötött a DOSZ elnökével egyfelől annak érdekében, hogy – a kölcsönös előnyök mentén – igénybe vegyék a fiatal kutatók szakértelmét bizonyos kormányzati, közigazgatási vagy uniós döntések előkészítésében, másfelől, hogy lehetőséget biztosítsanak a kutatóknak a közigazgatás munkájának megismerésére és az államapparátus működésében való közreműködésre.

3. AZ ÁLLAM ÉS A FIATAL KUTATÓK SZERZŐDÉSE

A 2011. szeptember 27-én kelt stratégiai együttműködési megállapodás – egyebek között – kinyilvánítja, hogy „a Miniszter mint a Kormány kormányzati tevékenység összehangolásáért és a kormányzati személyzetpolitikáért felelős tagja szoros kapcsolatot kíván kiépíteni a magyar doktoranduszok közösségével, akik doktori tanulmányaik alatt a magyar közigazgatás és közszolgálat tudásbázisának kialakításában és erősítésében részt vállalnak”.⁶ A központi közigazgatásért felelős miniszter vállalta, hogy „a fiatal kutatókkal olyan hálózati munkakapcsolatot alakít ki, amely az Európai Unió teremtette körülmények között, határok nélkül biztosítja a folyamatos eszmecsere és közös fejlesztőmunka feltételeit”.⁷ A Kormány kormányzati tudománypolitika koordinációjáért felelős tagjaként elhatározta továbbá, hogy „a Nemzeti Kutatási, Innovációs és Tudománypolitikai Tanács üléseit megelőzően gondoskodik az annak napi-rendjén szereplő kérdések vonatkozásában előzetes eszmecsere lefolytatásáról”.

A stratégiai együttműködési megállapodás preambulumban szerepel, hogy „a társadalmi partnerekkel való együttműködés a jó állam alapvető feltétele, mert elősegíti a jó minőségű, az életviszonyoknak megfelelő jogszabályok megalkotását, valamint a jogszabály-

5 Jegyzőkönyv, amely készült a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV törvény (Nftv.) szerinti Doktoranduszok Országos Szövetsége Alakuló Küldöttgyűlésén, Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, Kari Tanácsterem, Budapest, 2012. december 19., http://dosz.hu/dokumentumfile/DOSz_kgy_jegyzokonyv_20121219.pdf (a letöltés ideje: 2015. április 10.)

6 Stratégiai együttműködési megállapodás a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium és a Doktoranduszok Országos Szövetsége között, Budapest, 2011. szeptember 27., 1.

7 Uo.

lyal érintett társadalmi rétegek képviselétét a jogszabály-előkészítés során, ami nagyobb legitimitációt biztosít az elfogadott jogszabályoknak”.⁸ Ezt követően deklaratíván szerepel, hogy „a társadalmi egyeztetés során a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium kiemelt jelentőséget tulajdonít a Stratégiai Partner véleményének bizonyos szakpolitikák megalkotása és végrehajtása során”.⁹

A DOSZ – mint a magyarországi doktori képzésben részt vevő személyek és doktorjelöltek törvényben nevesített érdekvédelmi szervezete – kifejezte azon szándékát, hogy általános érdekképviselési munkájának minél hatékonyabb végzése mellett megújítja a kapcsolatot a határon túli magyar, illetve külföldi doktoranduszszervezetekkel, intézményekkel, valamint vállalta, hogy a magyar és külföldi doktoranduszszervezetekkel együttműködésben, az FKSZR érdekében megkezdi egy nemzetközi kutatói hálózat létrehozását.¹⁰

A stratégiai együttműködési megállapodás nyomán számos területen indultak kezdeményezések, közös projektek. A minisztérium tájékoztatta a DOSZ-t az aktuális szakmai-tudományos pályázatokról, közbenjárt más kormányzati szerveknél és háttérintézményeknél a DOSZ bemutatása és a kapcsolatok építése érdekében, támogatta a DOSZ központi irodájának állami háttérintézményben való elhelyezését, valamint – ami talán a legjelentősebb eredménynek tekinthető – gondozta a DOSZ átalakulását egyesületből országos hatáskörű köztestületté.¹¹ A DOSZ ezáltal egy néhány száz főt számláló egyesületből 2013. január 1-jén egy több mint 8000 kutató felett diszponáló, országos hatáskörű köztestületté avanszált.

A DOSZ viszonzásképpen meghívta a közigazgatás illetékes vezetőit a szövetség legfontosabb rendezvényeire, a Tavaszi Szél elnevezésű konferenciára, a nyári táborra, kezdeményezte egy közös adatbázis létrehozását a doktoranduszok kutatási területeire vonatkozóan, illetve felajánlotta, hogy közreműködik olyan doktoranduszok felkutatásában, akik szakmai-tudományos szakértelmet biztosítanak bizonyos kormányzati döntések előkészítéséhez. A DOSZ emellett komoly belső strukturális reformba is kezdett: átalakította elnökségét, a korábbiaknál nagyobb hangsúlyt kapott a szakmaiság, és új alapokra helyezte gazdálkodását is. A legjelentősebb eredménye mégis a 2000-es évek elején elsatnyult, majd megszűnt tudományos osztályok újjáélesztése volt. Az eredeti elképzelések, a '90-es évek második felére kialakult és aztán megerősödött gyakorlat tapasztalatai alapján megkezdték az MTA tudományos osztályainak újbóli leképezését. Az állhatatos tudományszervező munka és a köztestület adta lehetőségek kiaknázásának eredményeképpen gyorsan meghaladták a DOSZ alakulása után létrehozott osztálystruktúrákat. Magnitúdójában és minőségében is új DOSZ alakult, amely mint partner sokkal nagyobb tartalékokkal és potenciállal tudott tárgyalni az állammal.

8 Uo.

9 Uo.

10 Uo.

11 *Jegyzőkönyv, amely készült a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV törvény (Nftv.) szerinti Doktoranduszok Országos Szövetsége Alakuló Küldöttgyűlésén*, Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, Kari Tanácssterem, Budapest, 2012. december 19., http://dosz.hu/dokumentumfile/DOSz_kgy_jegyzokonyv_20121219.pdf (a letöltés ideje: 2015. április 10.)

4. KONCEPCIONÁLIS IRÁNYOK

Az érdemi együttműködés szárnyra kapását követően került napirendre egy olyan rendszer kereteinek kialakítása, amely lehetőséget biztosít a fiatal kutatókat tömörítő szervezet és az állam direkt összefogására. Az Fiatal Kutatók Szakértői Rendszer létrehozását – a fentiek tükrében – az vezérelte, hogy a fiatal kutatók doktori tanulmányaik alatt, majd azt követően is közreműködjenek a magyar állam, a közigazgatás és a közszolgálat tudásbázisának kialakításában, fejlesztésében, a szakpolitikai döntéshozatal támogatásában, kritikájában.

Az FKSZR célja egy olyan kompetenciaközpont kialakítása és intézményesítése lett, amely szinte bármely – akár egyedi – szakterületen lehetőséget biztosít az állam és a kormányzati szervek szakpolitikai tevékenységének szakmai-tudományos támogatására. A rendszer hosszabb távú működtetésének vonatkozásában vízióként jelent meg, hogy a kompetenciaközpont a közigazgatási feladattömeghez igazítottan legyen képes kielégíteni az azonnali, a speciális vagy a rendszeres kormányzati információigényeket, miközben közvetetten magasán képzett tudományos erőforrásbázist is jelent az állam számára. A KIM–DOSZ stratégiai együttműködési megállapodásban rögzített mandátum alapján a koncepcionális igények megvalósításáért és a rendszer kiépítéséért a központi közigazgatásért felelős államtitkár, a Nemzeti Közigazgatási Intézet főigazgatója, valamint a DOSZ elnöke vállalt közvetlen felelősséget.

5. NKE–DOSZ-MEGÁLLAPODÁS

Az NKI – a KIM megbízásából, felügyeletével és közreműködésével – 2011-ben megkezdte a rendszer tartalmi elemeinek és eljárásrendjének kidolgozását. Mikor kormányzati döntés és belső, minisztériumi szervezetátalakítások következtében elkezdték felszámolni az NKI-t, az FKSZR-program egésze átkerült az akkor újonnan létrejövő NKE gondozásába.¹² Némi időbeni csúszást leszámítva az FKSZR és az akkor már kiírt pályázat más kárt ezzel nem szenvedett.

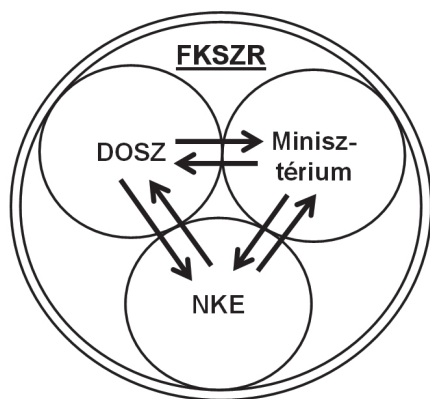
Szem előtt tartva a minisztérium által lefektetett irányokat és az NKI-ban elkezdődött munkát, az NKE saját hatáskörében definiálta újra a programot. Viszonylag gyors előkészítés után, 2012. július 24-i keltezéssel – a KIM–DOSZ-megállapodás alapján – az NKE is stratégiai együttműködési megállapodást kötött a DOSZ-szal, amely már konkrét fejezeteket tartalmazott a rendszer kialakítására és fejlesztésére.¹³ A megállapodásban a felek konstatálták, hogy „a *Stratégiai Partner vállalja egy a doktori témákat és a hozzájuk kap-*

12 177/2012. (VII. 26.) Korm. rendelet a Közigazgatási és Igazságügyi Hivatalról, 15. § (1). A Nemzeti Közigazgatási Intézetet 2012. augusztus 16. napjától kezdve az emberi erőforrások minisztere irányítja. (2) A Nemzeti Közigazgatási Intézet neve 2012. augusztus 16. napjától Emberi Erőforrás Támogatáskezelő névre változik. http://kih.gov.hu/aldozatsegito-szolgalt-jogszabalyai/-/asset_publisher/4frusdbuyVxX/content/177-2012-vii-26-korm-rendelet-a-kozigazgatasi-es-igazsagugyi-hivatalrol (a letöltés ideje: 2015. március 31.)

13 *Fiatal kutatók a kormányzati munkában*, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest, <http://uni-nke.hu/hirek/2013/09/02/fiatal-kutatok-a-kormanyzati-munkaban> (a letöltés ideje: 2015. március 31.)

csolódó doktoranduszokat tartalmazó adatbázis az egyetem részére történő elkészítését”, valamint azt, hogy a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium és a Doktoranduszok Országos Szövetsége között 2011. szeptember 27-én létrejött stratégiai együttműködési megállapodás keretében megvalósuló Fialat Kutatók Szakértői Rendszer működtetésében az egyetemmel együttműködik. A fentiekén túl a DOSZ kötelezte magát arra is, hogy stratégiai partnerként az NKE rendelkezésére bocsátja a magyar és külföldi doktoranduszszervezetek tudományos és kutatói hálózatát.¹⁴ Ezt követően alakult ki az a rendszer, amelyben a közigazgatásért felelős minisztérium, az NKE és a DOSZ egyenlő partnerként vett részt, és szimbiózisban tevékenykedett a kölcsönösen lefektetett érdekeknek megfelelően.

1. ábra • Babos Tibor: Az FKSZR intézményi szereplői

Az NKE viszonzásképpen vállalta, hogy „testületeinek üléseit megelőzően gondoskodik az azok napirendjén szereplő és a doktoranduszokat érintő kérdések vonatkozásában előzetes eszmecsere lefolytatásáról”, valamint azt is, hogy az FKSZR érdekében, a mindenkor költségvetési és jogszabályi lehetőségeihez mérten megvizsgálja a DOSZ, valamint az egyes doktoranduszok támogatásának lehetőségeit.¹⁵ Ezzel az FKSZR gyakorlatilag megkapta mindazt az intézményi és jogszabályi keretet, amely biztosította a rendszer tartalmi feltöltését és perspektivikus fejlesztését.

6. PÁLYÁZAT

A minisztérium megbízásából az NKI 2011 őszén pályázatot hirdetett a doktori iskolák hallgatói számára. A pályázati eljárás nyertesei lehetőséget kaptak a kormányzat szakpolitikai

¹⁴ Együttműködési megállapodás a Nemzeti Közszolgálati Egyetem és a Doktoranduszok Országos Szövetsége között, Budapest, 2012. július 24., 2.

¹⁵ Uo.

munkájában való részvételre, hogy bekapcsolódhassanak az egyes szakmai döntések előkészítésébe, a minőségi jogalkotási folyamatokba.¹⁶ A pályázattal az állam lehetőséget kívánt biztosítani azoknak a vállalkozó kedvű fiatal kutatóknak, akik szívesen állnak rendelkezésre és működnek közre az állam és a központi közigazgatás szakmai tevékenységében.¹⁷

Maga a pályázás a feltételekben meghatározott dokumentumok határidőre történő hiánytalan beküldését jelentette a megadott elektronikus és postai címre. A jelentkezőknek ennek megfelelően az alábbi dokumentumokat kellett csatolniuk a sikeres pályázat érdekében: (1) jelentkezési lapot; (2) a doktori iskola vezetőjének vagy az adott kutatási területen elismert doktori fokozattal rendelkező mentornak az ajánlását; (3) nyilatkozatot adatkezelési hozzájárulásról; (4) önéletrajzot; valamint (5) a doktori iskola igazolását a megkezdett PhD-tanulmányról. A jelentkezési lap kitöltésével a pályázók nyilatkoztak személyes adataikról, tanulmányi mutatóikról, kutatási témájuk fontosabb irányairól, értekezés-tervezetük absztraktjáról, publikációikról, valamint arról, hogy a kormányzati portfóliók alapján mely minisztérium vagy államtitkárság által felügyelt szakmai területen látják kutatási eredményeiket a legjobban felhasználhatónak.¹⁸ Ez utóbbira, a pályázathoz kötelezően elvárt motivációs levélben is ki kellett térniük. A rendszer tehát úgy lett kialakítva, hogy a kötelező adatszolgáltatás mellett a jelentkezők először maguk pozicionálják saját részvételüket az FKSZR-ben.

Az állam ezzel számos területen minőségi eredményt kívánt elérni. Egyfelől növelni akarta a rendelkezésre álló független szakértői bázisát, megkeresni és megszólítani a naprakész és az állam szempontjából releváns kutatásokat folytató doktorjelölteket. Másfelől segíteni kívánt a fiatal kutatóknak az állami és közéleti kapcsolati hálójuk bővítésében, lehetőséget kínált a sikeres pályázóknak, hogy részt vehessenek magas szintű, minőségi szakpolitikai tevékenységben, és ezzel nagy értékű szakmai referenciákkal bővíthessék szakmai-tudományos karrierírást.¹⁹ Tekintettel arra, hogy a pályázat kiírása a magyar állam érdekében történt, és a potentátok államügyek, esetenként minősített kérdések megvitatásában is részt vehettek, a pályázók köre magyarországi akkreditációval rendelkező doktori iskolák magyar állampolgárságú, a feladatra önként jelentkező hallgatóiból verbuválódhatott. Emellett kötelező volt titoktartási nyilatkozatot is tenniük, amelyben a fiatal kutatók kötelezettséget vállaltak, hogy a rájuk bízott vagy a tudomásukra jutott információkat, adatokat és tényeket megőrzik, azokat máshol nem

16 *Együttműködési felhívás*, Nemzeti Közigazgatási Intézet, Budapest, 2012. január 24., http://siphd.uni-miskolc.hu/hirek/download/KIM-NKI-DOSZ_felhivas_final.pdf (a letöltés ideje: 2015. március 31.)

17 *Pályázati kézikönyv, DOSZ–KIM–NKI Fiatal Kutatók Szakértői Rendszer*, Nemzeti Közigazgatási Intézet, Budapest, 2012

18 *Együttműködési felhívás*, Nemzeti Közigazgatási Intézet, Budapest, 2012. január 24., http://siphd.uni-miskolc.hu/hirek/download/KIM-NKI-DOSZ_felhivas_final.pdf (a letöltés ideje: 2015. március 31.)

19 *Pályázati kézikönyv, DOSZ–KIM–NKI Fiatal Kutatók Szakértői Rendszer*, Nemzeti Közigazgatási Intézet, Budapest, 2012

használják fel, és nem közlik harmadik személlyel vagy a nyilvánossággal.²⁰ Az adott kutatókra nézve ez azt jelentette, hogy szakértői tevékenységüket mint magasan indexált kutatói teljesítményt el tudták ugyan számolni, azonban a konkrét tudományos eredmények más irányú hasznosítására csak az állam beleegyezése esetén nyílt lehetőségük.

7. ROSTÁK

A benyújtott pályázatok formai átvizsgálását követően a pályázók – szükség esetén – lehetőséget kaptak hiánypótlásra, öt naptári nap határidővel. A hiánytalanul benyújtott vagy a hiánypótlással kiegészített pályázatok adatait az NKE számítógépes nyilvántartási rendszerben rögzítette, amely tulajdonképpen a kiválasztás bázisát is képezte. A doktorandusz-szakértői adatbázis kialakítása a minisztérium, az NKI, az NKE, a DOSZ, valamint az adatbázisban szereplő doktorandusz és kutató közti egyedi munkakapcsolatok technikai-adminisztratív feltételeinek kialakítása és biztosítása érdekében történt. A pályázó minden releváns döntésről folyamatos értesítést kapott, tudomására lett hozva mind pályázatának befogadása vagy elutasítása, mind pedig az adatbázisban történt rögzítése, valamint minden olyan további információ (kiegészítő információk bekérése, interjúidőpont, felkérés foglalkoztatásra), amely közvetlenül érintette a pályázó FKSZR-ben betöltött szerepét.²¹

A többfordulós rosták után bennmaradt jelölteket a minisztérium, a felkért háttérintézmények, valamint az NKE vezetői 2012. szeptember 6-án és 7-én személyesen vizsgáltatták az NKE Hungária körúti kampuszán. A meghallgatások célja a jelöltek személyes megismerése, szakmai ismereteik mellett a motiváltság, az együttműködési hajlandóság, a rugalmasság és a lojalitás felmérése volt.²²

A pályázatok tartalmi bírálata – mivel az NKI addigra megszűnt – az NKE-nél, a minisztériumnál és az illetékes háttérintézményeknél történt.²³ Az elsődleges szempontok a pályázó szakmai és tudományos munkájának eredményei, referenciái voltak. Emellett vizsgálták a kérelmező naprakész szakmai ismereteit, személyi kvalitásait, munkabírását, alaposságát és igényességét a munkavégzés terén, pontosságát, elkötelezettségét. E szempontok érvényre juttatása érdekében a bírálók további kiegészítő, pontosító kérdéseket is intézhettek a jelentkezőkhöz a felvételi eljárás bármely szakaszában. A pályázatok elbírálá-

20 *Együttműködési felhívás*, Nemzeti Közigazgatási Intézet, Budapest, 2012. január 24., http://siphd.uni-miskolc.hu/hirek/download/KIM-NKI-DOSZ_felhivas_final.pdf (a letöltés ideje: 2015. március 31.)

21 Uo.

22 *Fiatal Kutatók Szakértői Rendszer*, Nemzeti Közszoigalati Egyetem, <http://old.uni-nke.hu/index.php/hu/osszes-cikk/89-egyetem/1122-fiatal-kutatok-szakertoi-rendszere-fkszr> (a letöltés ideje: 2015. március 31.)

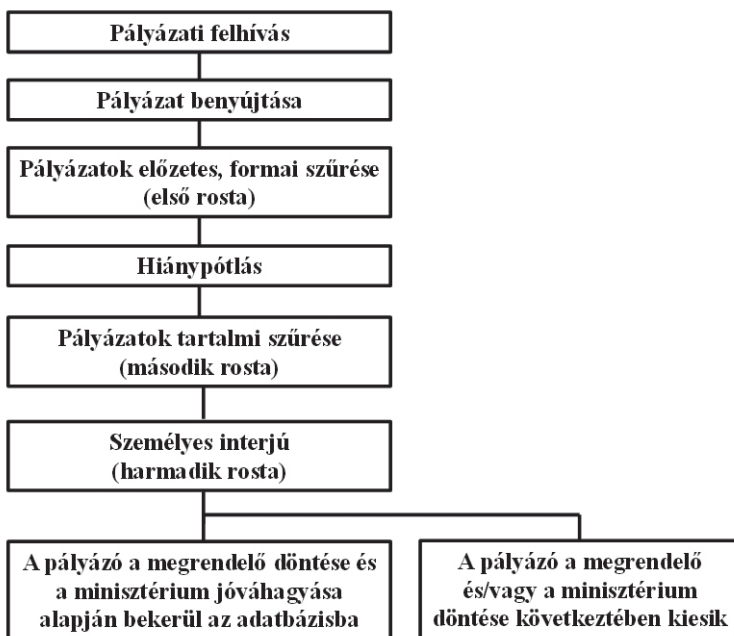
23 177/2012. (VII. 26.) Korm. rendelet a Közigazgatási és Igazságügyi Hivatalról, 15. § (1). A Nemzeti Közigazgatási Intézetet 2012. augusztus 16. napjától kezdve az emberi erőforrások minisztere irányítja. (2) A Nemzeti Közigazgatási Intézet neve 2012. augusztus 16. napjától Emberi Erőforrás Támogatáskezelő névre változik. http://kih.gov.hu/aldozatsegito-szolgalat-jogszabalyai/-/asset_publisher/4frusdbuyVxx/content/177-2012-vii-26-korm-rendelet-a-kozigazgatasi-es-igazsagugyi-hivatalrol (a letöltés ideje: 2015. március 31.)

sánál előnyt jelentettek az olyan kreditek, mint például a több diploma, az idegennyelv-tudás vagy a nemzetközi tapasztalat.

A komplett pályázatot leadókat és a rostán sikeresen átjutottakat személyes meghallgatásra hívta be az NKE, ahol az FKSZR-t működtető adminisztratív személyzet mellett jelen voltak a minisztérium és az illetékes háttérintézmények vezetői is. A felvételinél egy-egy napra mintegy tíz jelentkezőt hívtak be, akiket a bizottság harminc percben hallgatott meg. Az eredmények függvényében született döntés az adott jelölt felvételéről vagy elutasításáról, természetesen az okok indoklásával.

A pályázat regisztrációs és értékelési szakaszának lezárását követően kiválasztották azokat a jelölteket, akikkel az állam szerződést kötött, és akik bekapcsolódtak valamely tárca vagy annak háttérintézményének munkájába, miközben a konkrét feladatok függvényében díjazásban is részesültek. Az FKSZR kialakítása és működtetése, valamint a nyertes pályázók díjazása a minisztérium erre a célra elkülönített és az NKE rendelkezésére bocsátott pénzügyi forrásából valósult meg. A rendszert üzemeltető menedzsment anyagi ellenszolgáltatásban nem részesült, csak azokat a sikeresen pályázó kutatókat és doktoranduszokat díjazták, akikkel az állam szerződést kötött, és akik a megszabott feltételek szerint elvégezték szakértői tevékenységüket, tanulmányt írtak, és mentoraik igazolták teljesítményüket, eredményeiket.

2. ábra • Babos Tibor: Az FKSZR felvételi eljárásrendje

8. STATISZTIKA

A szakmai előkészítő tevékenység, valamint a DOSZ aktív támogatása eredményeképpen az NKI által 2011 őszén kiírt felhívásra 2012 tavaszára mintegy 260 érvényes pályázat érkezett be. A pályázatok előzetes szűrését, értékelését és elemzését – a megszűnőben lévő NKI miatt – már az NKE végezte el a központi közigazgatás illetékes vezetőivel közösen.

Az egyetemek doktori iskoláinak adatai alapján az alábbi felsőoktatási intézmények szerinti megoszlásban érkeztek be pályázatok:

- Pécsi Tudományegyetem: 23%
- Eötvös Loránd Tudományegyetem: 13%
- Debreceni Egyetem: 12%
- Szent István Egyetem: 8%
- Budapesti Corvinus Egyetem: 7%
- Pázmány Péter Katolikus Egyetem: 6%
- Szegedi Tudományegyetem: 6%
- Budapest Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem: 4%
- Miskolci Egyetem: 4%
- Nemzeti Közszolgálati Egyetem: 4%
- Nyugat-magyarországi Egyetem: 4%
- Széchenyi István Egyetem: 3%
- Pannon Egyetem: 2%
- Semmelweis Orvostudományi Egyetem: 2%
- Kaposvári Egyetem: 1%
- Óbudai Egyetem: 1%
- Debreceni Református Hittudományi Egyetem: 0%
- Evangélikus Hittudományi Egyetem: 0%
- Moholy-Nagy Művészeti Egyetem: 0%
- Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem: 0%

Jóllehet a fenti adatok a külső szemlélő számára nem sokat mondanak, a szakmai előkészítő számára egyértelműen tükrözték, hogy a szervezők kiemelkedő munkát végeztek. A központi közigazgatási szervek és a DOSZ együttműködésében ugyanis a Pécsi Tudományegyetem, az Eötvös Loránd Tudományegyetem, a Debreceni Egyetem, valamint a Nemzeti Közszolgálati Egyetem doktoranduszai és kutatói aktivizálták magukat leginkább.²⁴ Ezeknek az egyetemeknek a doktorandusz-önkormányzataiból delegált tisztségviselői és tagjai működtek tehát közre leginkább az FKSZR népszerűsítésében a saját intézményüknél, és ennek köszönhetően végeztek előkelő helyen a különböző rangsorokban.

²⁴ *Fiatal kutatók a kormányzati munkában*, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest, <http://uni-nke.hu/hirek/2013/09/02/ fiatal-kutato-k-a-kormanyzati-munkaban> (a letöltés ideje: 2015. március 31.)

A jelentkezők megoszlása tudományterületenként az alábbiak szerint alakult:

- Társadalomtudományok: 61%
- Természettudományok: 10%
- Műszaki tudományok: 9%
- Agrártudományok: 8%
- Bölcsészettudományok: 6%
- Orvostudományok: 4%
- Hittudományok: 2%
- Művészettudományok: 0%

A tudományterületenkénti megoszlás mögött igazából nemigen fedezhető fel törvényszerűség. A százalékarányok azt azonban mindenképpen tükrözik, hogy a közszolgálati munkában mely kutatók érznek affinitást, illetve esetleg azt is, hogy a közigazgatás egészében mely tudományterületek az erősebben és melyek a kevésbé reprezentáltak.

Az alig néhány hónap alatt jelentkezők mennyisége és minősége egyértelműen jelezte, hogy a projektötlet nagy érdeklődésre tartott számot, ami további komoly – ezúttal már szervezői, erőforrás- és strukturális – igényeket is támasztott a működtető szervezetekkel szemben. A dokumentációk összegzését követően magas szintű szakmai megbeszélésekre került sor, amelyeken az FKSZR-program térbeni, időbeni és minőségi aspektusait vették górcső alá. Megindult tehát a projektmenedzsment létrehozása, a szakmai szervezetek, a végrehajtói, az informatikai háttér kialakítása, az együttműködők megkeresése, bevonása, az anyagi és technikai források biztosításának becsatornázása.

9. KÍSÉRLETI IDŐSZAK

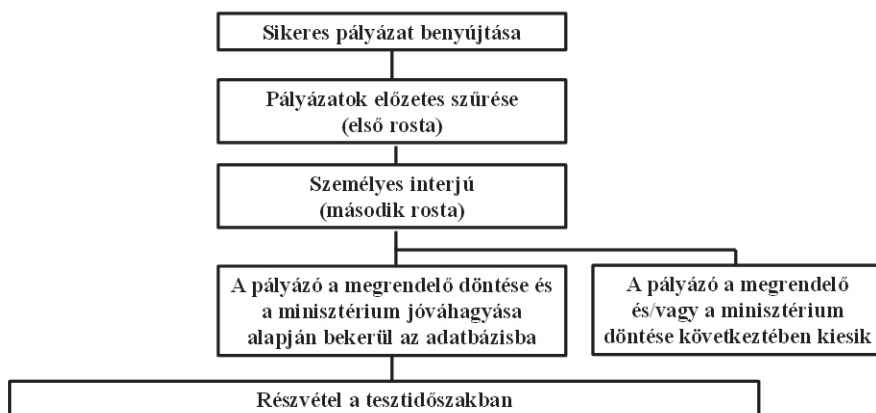
Körvonalazódott, hogy a rendszer bevezetését a fokozatosság elve mentén célszerű elvégezni, és hogy az FKSZR-en belül szakértői klaszterek kialakítása is indokolt. A nagy érdeklődésre való tekintettel az a döntés született, hogy az új rendszer megalapozottabb működtetése, a nem ismert nehézségek kezelése, a problémák kiszűrése és a gyorsabb korrekciók foganatosítása érdekében az FKSZR-t tesztidőszaknak célszerű alávetni.²⁵ Ennek lényege az volt, hogy csak egy kisebb, mintegy tíz fő körüli szakértői csoporttal kezdődjön meg a rendszer kísérleti működtetése úgy, hogy az egyes jelöltek bizonyos speciálisan kiválasztott szakterületeken, szoros mentori tevékenység és folyamatos rendszerüzemeltetési felügyelet mellett fejtik ki szakmai tevékenységüket.

A tesztidőszak tehát, bár az FKSZR koncepcionális elképzelései szerint indult el, méretét tekintve jóval kisebb, célja szerint pedig korlátozott volt. A kísérleti időszakban részt vevők további munkavégzésre vonatkozó ígéretet, jogosultságot nem kaptak, a próbaüzem szigorúan arra irányult, hogy az elvi kereteket laboratóriumi körülmények között vizsgálják, kiszűrve a rendszerhibákat, hiányosságokat.

²⁵ Fiatal Kutatók Szakértői Rendszer Konferencia, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest, <http://old.uni-nke.hu/index.php/hu/osszes-cikk/89-egyetem/1470-fiatal-kutato-k-szakerto-i-rendszer-konferencia> (a letöltés ideje: 2015. március 31.)

A kísérleti időszak pénzügyi keretét és finanszírozását a Wekerle Sándor Alapkezelő és az NKE között létrejött együttműködési megállapodás biztosította. A pályázaton nyertes szakértők, akik eleget tettek a megrendelő kritériumainak, és a kirendelt mentoroktól megkapták munkájuk után a teljesítésigazolást, ebből a keretből nyerték el a díjazásukat.

3. ábra • Babos Tibor: Az FKSZR felvételi eljárásrendje tesztidőszakban

A tesztidőszak értékelése egyértelműen pozitív eredményeket mutatott.²⁶ A visszacsatolásként kiküldött kérdőívekre érkezett vélemények félreérthetetlenül hitelesítették, hogy a program tesztidőszakában a kutatók és a mentorok egyaránt dicsérték a programot, kölcsönösen meg voltak elégedve a másik fél munkájával, valamint a menedzsment által működtetett eljárásrenddel. Az FKSZR visszhangja kedvező volt a minisztériumban, a bevont háttérintézményeknél, valamint a DOSZ-ban és az NKE-n is, hiszen az intézmények részéről megfogalmazott megállapítások zöme azt igazolta, hogy a szakértők bevonása, az általuk készített háttér tanulmányok, kutatások elvégzése számottevően tehermentesítették a döntéshozókat, és a független szakértői vélemények nagyban segítettek a megalapozottabb döntéshozatalt. Azok a vezetők és mentorok, akiknél a fiatal kutatók megjelentek, sokkal több időt tudtak szentelni az érdemi munkavégzésnek és a döntések meghozatalának, miközben döntéseikben egyértelműen megjelent a kutató-szakértők által biztosított vélemény.

A tesztidőszak kérdőíveiben mind a mentorok, mind a kutatók az FKSZR folytatása és érdemi indítása mellett szavaztak. Jóllehet a résztvevőktől erre utaló vélemény nem érkezett, valós belső megállapítás, hogy a rendszer informatikai fejlesztése, köztük elsősorban a hardver- és szoftvertámogatás, az adatbázis-kezelés és -fejlesztés, valamint a jelentősebb forrásbiztosítás és a forrásfelhasználás rugalmasabb szabályozása elengedhetetlen a rendszer érdemi megnyitása esetén. A tesztidőszak elemzése és értékelése után megfogalmazódott következtetések az alábbi kulcsza-

²⁶ *Sikerés a Fiatal Kutatók Szakértői Rendszere Program*, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest, <http://old.uni-nke.hu/index.php/hu/osszes-cikk/89-egyetem/2064-siker-es-a-fiatal-kutatok-szakertoirendszere-program> (a letöltés ideje: 2015. március 31.)

vakat hangsúlyozták a rendszer további működtetése esetére: szakértelem, tudományosság, elkötelezettség, lojalitás, pontosság, alaposág, proaktivitás, bizalom, titoktartás.

9. SZAKÉRTŐI KLASZTEREK

A tesztidőszak folyamatos elemzése és értékelése alapvetően arra engedett következtetni, hogy az FKSZR-ben óriási szakmai potenciál rejtőzik, amelyet valóban célszerű lenne kiaknázni. Az állam, a DOSZ és az egyéni kutató viszonylatában – a nagy érdeklődésre és igényre tekintettel – egyre sürgetőbbé vált az együttműködés dimenzióinak, vagyis annak kialakítása, hogy az FKSZR-ben milyen szabályzók szerint kategorizáljuk a kutatókat. Másként fogalmazva: hogyan célszerű kormányzati szempontból csoportosítani a kutatókat annak érdekében, hogy a rendszer üzemeltetése mindenkinek előnyére, ugyanakkor minőségi és szakmai fejlődésére váljék. A tudományterületenkénti megoszlás, a különböző szakmai felkészültség, az eltérő munkakultúrák számbavétele után három egymásra épülő dimenzió definiálódott: (1) ad hoc (eseti), (2) állandó (egy bizonyos időszakra vonatkozó), (3) kormányzati rekrutáció (pályakép).²⁷

Az első kategóriát azon szakértők számára alakították ki, akik egy bizonyos, speciális, aktuális vagy azonnali téma kapcsán működnek közre az állami döntéshozatalban. Ez nem jelent mást, mint egy adott feladat – legyen az egy koncepció, joganyag vagy munkafolyamat, amely éppen közigazgatási vagy kormányzati előkészítési fázisban van – gyors szakmai-tudományos véleményezését. Vagyis egy felmerülő, sürgős, de speciális feladat megoldásához keres az állam az adott szakterületen kutatást végző szakértőket. A próbaüzem alatt kétséget kizáróan igazolódott, hogy egy megbízható, hiteles adatbázis rendelkezésre állása esetén az állam olyan egyedi és időszerű ügyekben is képes szakmai-tudományos támogatást kapni, mint amilyenek például katasztrófák, bonyolult, nem várt hazai vagy nemzetközi helyzetek, illetve az EU szakbizottságok napirendi pontjai, esetleg köteleességszegési eljárásai révén válnak sürgetővé, s amely szakterületeken az állam nem feltétlenül rendelkezik struktúrával, hivatali szakszeméllyel.

Ad hoc felkérés estén az adatbázisba jelentkezett kutatókat az adott célfeladat szempontjából választották ki. Az eseti feladatcsoportba rendszerint rövid határidejű és zömmel eseti témák tartoznak, amelyekhez az államnak gyors és speciális szakértelemre van szüksége. Ezek nagyrészt olyan feladatterületek, amelyeken az államigazgatásnak nemigen van szakembergárdája, vagy olyanok, amelyeken az államapparátus éppen túlterhelt. Ezáltal az adott kutató egyfelől be tud csatlakozni az állami rendszerekbe, megismerheti azok kvalitatív tevékenységeit, másfelől – munkája minősége függvényében – honoráriumban is részesül. Azok a kutatók, akik az ad hoc rendszerben már többször is bizonyítottak, és minőségi véleményekkel, javaslatokkal járultak hozzá a döntéshozatalhoz, következő lépésként állandó, meghatározott ideig tartó szakértői együttműködési szerződést is kaphatnak.

27 BENE Zsófia – CSIZMAZIA Gábor: *Interjú dr. Babos Tiborral, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium főtanácsadójával*, Doktorandusz Önkormányzat, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest, http://uni-nke.hu/hirek/2013/09/02/interju-dr_-babos-tiborral_-a-kozigazgatasi-es-igazsagugyi-miniszterium-fotanacsadojaval (a letöltés ideje: 2015. március 31.)

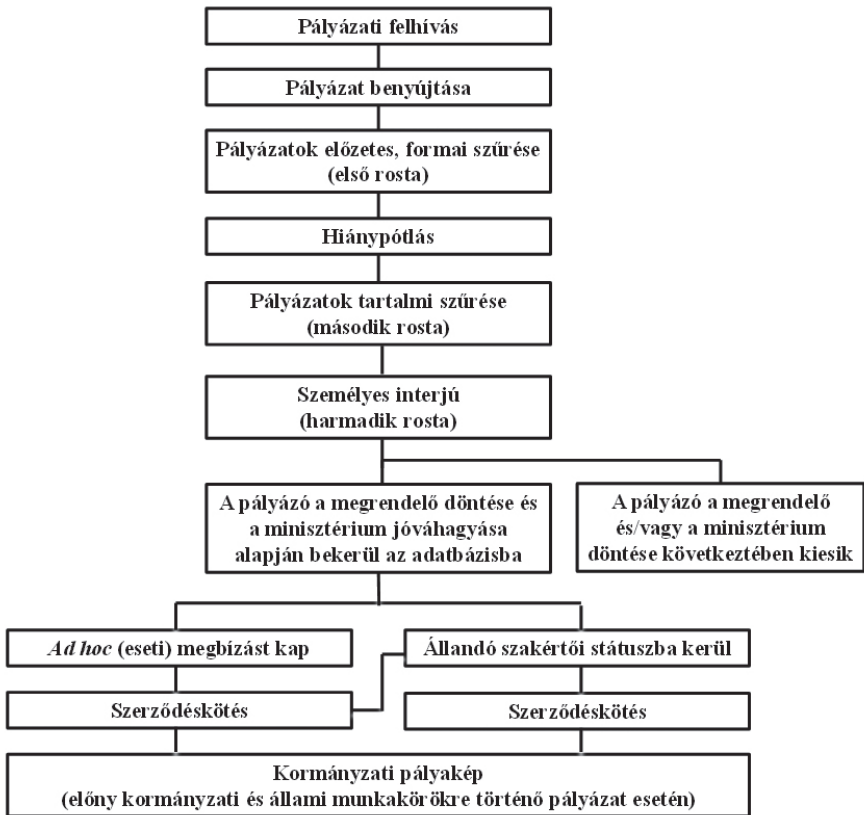
A második csoportba bekerült kutatók egy adott időszakra vonatkozóan nyertek el úgynevezett állandó, értsd időszaki megbízást, és egy adott szakterületen folyamatosan állnak rendelkezésre. Ebbe a csoportba a beválasztás optimálisan az ad hoc szakértők köréből történik, vagyis olyan kutatók kerülhetnek ide, akik legalább egy-két alkalommal már bizonyítottak az eseti kategóriában. Az első csoporthoz hasonlóan a fiatal kutató ezúttal is egy mentor támogatása mellett végzi tevékenységét, vagyis együtt dolgozhat az adott szakterület közgazgatási vezetőjével, szakértőjével. Az állandó megbízás időtartama jellemzően egy évre szól, amelyet szükség szerint évente lehet hosszabbítani. Elvárás a folyamatos rendelkezésre állás, a szakértői szolgálatteljesítés, a tanulmányírás. A tudományterületek szempontjából itt az valószínűsíthető, hogy a kormányzati portfóliók fő sodorvonalába tartozó feladattípusokhoz kapcsolódóan kapnak megbízást a kutatók, ha szempont a többletmunka, a tudományos igényesség vagy a külső vélemény megjelentése is.

A harmadik klaszter azok számára válik elérhetővé, akik az első, a második vagy mindkét kategóriában bizonyítottak már, akik a közszolgálatban kívánnak elhelyezkedni, és erről nyilatkoznak. A kiemelkedően jó munkát végző és kimagaslóan értékes anyagokat készítő kutatók előtt tehát megnyílhat a lehetőség arra, hogy munkatársként csatlakozzanak az állami alkalmazottak köréhez. Ad hoc vagy állandó szakértőként végzett tevékenységük révén ezek a kutatók már több, az adott szakterületen dolgozó közszolgálattal is kapcsolatba kerültek, együtt dolgoztak velük, illetve a foglalkoztatás idején a szervezetek vezetői is értékelték őket. Ez esetben tehát mind a kutató, mind pedig az adott szervezet számára is világos szakmai előzmény mutatkozik a másiktól, ami a kölcsönös szimpátia esetén munkaszerződéssel is végződhet. A harmadik kategóriában érvényesül a szakmai-tudományos rekrutáció gyakorlata, vagyis hogy az állam kormányzati pályaképet biztosít azon kutatók számára, akik korábbi tevékenységükkel szakmai elismerést vívtak ki maguknak.

Az utolsó szekció gyakorlatilag azt jelenti, hogy az adott kutató FKSZR-ben betöltött szerepe megszűnik, és ezt követően megkezdí munkavégzését az államapparátusban. Ide csak azok a szakértők kerülhetnek be, akik jelentkeztek az FKSZR-programba, sikeresen abszolválták a rostákat, kiválasztották őket, bizonyítottak az egymásra épülő klaszterekben, szándéknyilatkozatot tettek a kormányzati munkavégzésről, és az adott szakterületi vezető kezdeményezte megbízásukat vagy felvételüket. Mindez jól tükrözi az FKSZR célját: egy olyan kompetencia-központ kialakítását és intézményesítését, amely szinte bármely – akár egyedi – szakterületen lehetőséget biztosít a közigazgatásért felelős miniszter és rajta keresztül más kormányzati szervek szakpolitikai tevékenységének szakmai-tudományos támogatására.²⁸ Az állam számára tehát fontos, hogy adott esetben bevonja a polgári, civil szervezeteket a döntések előkészítésébe, különös tekintettel a tudományos közösségekre, egyéni kutatókra.

28 BENDE Zsófia – CSIZMAZIA Gábor: Interjú dr. Babos Tiborral, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium főtanácsadójával, Doktorandusz Önkormányzat, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest, http://uni-nke.hu/hirek/2013/09/02/interju-dr_-babos-tiborral_-a-kozigazgatasi-es-igazsagugyi-miniszterium-fotanacsadojaval (a letöltés ideje: 2015. március 31.)

4. ábra • Babos Tibor: Az FKSZR eljárásrendje

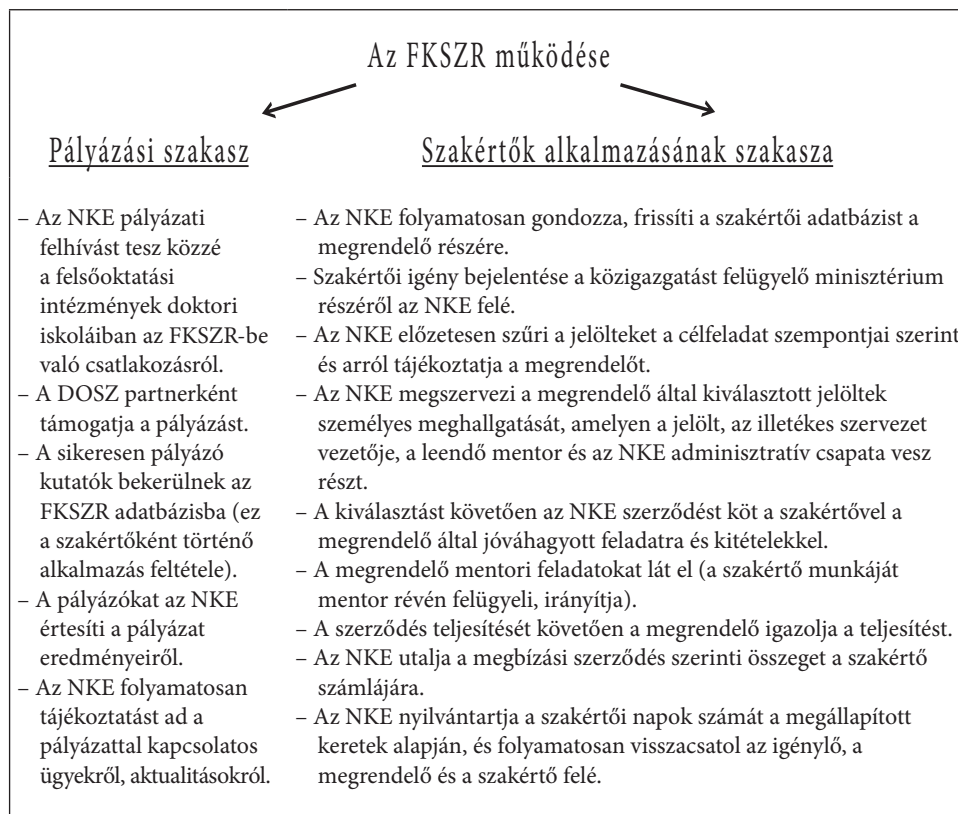

10. A RENDSZER MŰKÖDÉSI ELVE

Az FKSZR működési elve két pilléren nyugszik: (1) a pályázati fázis és (2) az alkalmazási fázis. Az első szakaszban az NKE nyílt pályázati felhívást tesz közzé az FKSZR-be történő felvételre. Emellett az FKSZR felkéri a DOSZ-t – mint partnert és együttműködő szervezetet –, hogy az összes egyetem doktori iskolájával közösen ösztönözzék a doktoranduszokat a szakértői státuszra való jelentkezésre. Azok a kutatók, akik a tartalmi, formai és időbeni követelmények szerint nyújtják be pályázatukat, azonnal bekerülnek az NKE által gondozott adatbázisba, az úgynevezett „pool”-ba, és ezzel potenciális fiatal kutatójelöltté is válnak egyben. Ebből következik, hogy a szakértőként történő alkalmazás feltétele tulajdonképpen az adatbázisba történő regisztráció, hiszen egy adott feladatra való kiválasztás úgy képzelhető el, hogy az önként jelentkező pályázóknak ismert a kutatási területük annak fontosabb jellemzőivel, ergo a jelentkezők kvalitásai is kutathatók a rendszergazdák és üzemeltetők által. A szakértők irányába történő visszacsatolásról az NKE gondoskodik: értesíti a jelentkezőket az adatbázisba történő felvételről, vagyis a sikeres pályázatról, valamint tájékoztatja őket az

FKSZR-t érintő minden jelentős eseményről. A pályáztatási szakasz tehát az adatbázisba történő felvétellel és az arról való értesítéssel zárul.

5. ábra • Babos Tibor: Az FKSZR működési elve

A második pillért a kutatók alkalmazási fázisa képezi. Ennek első mozzanata, hogy az arra illetékes kormányzati szerv bejelentse a szakértői munka iránti igényét a központi közigazgatásért felelős vezető és az NKE felé. Ebben meg kell adnia a konkrét feladatot vagy feladatokat, azok jellegét, az igényelt szakértőre vonatkozó szakmai elvárásokat, követelményeket, a tervezett foglalkoztatási időtartamot – lehetőség szerint a szakértői napok számának pontos meghatározásával –, a kutató munkájának kezdési időpontját, az igénylő és a kijelölt mentor adatait, elérhetőségét és minden egyéb fontos információt, ami az adott igényléssel kapcsolatban felmerül.²⁹ A minisztérium jóváhagyása esetén az NKE az adatbázisában sze-

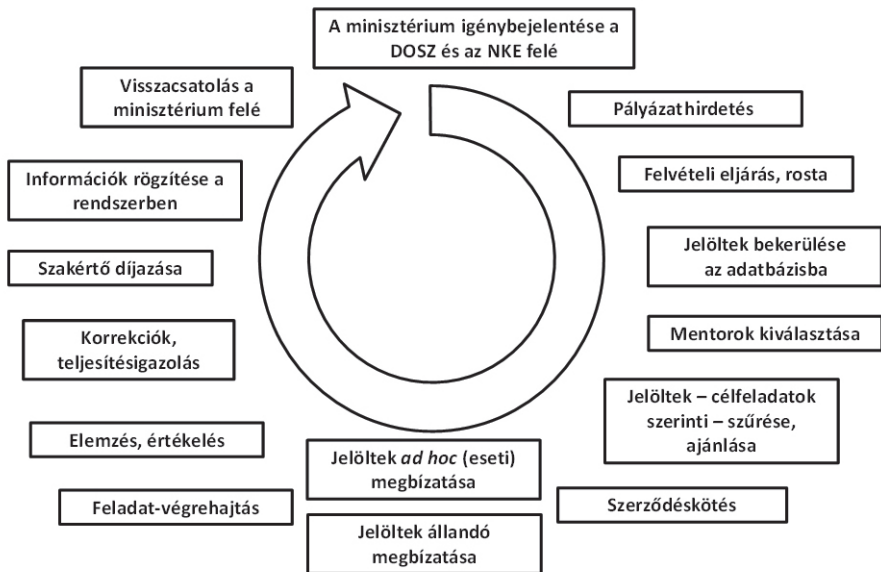
29 BENDE Zsófia – CSIZMAZIA Gábor: *Interjú dr. Babos Tiborral, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium főtanácsadójával*, Doktorandusz Önkormányzat, Nemzeti Köszolgálati Egyetem, Budapest, http://uni-nke.hu/hirek/2013/09/02/interju-dr_-babos-tiborral_-a-kozigazgatasi-es-igazsagugyi-miniszterium-fotanacsadojaval (a letöltés ideje: 2015. március 31.)

repló szakértők közül összeállítja a megrendelési igénynek megfelelő jelöltek listáját, és előzetes szűrést végez. Az adott feladat elvégzésére potenciálisan alkalmas kutatókkal személyes interjút készít elő, amelyre immár meghívja az igénylő szervezet vezetőjét és a kijelölt mentort. A végleges kiválasztás az adott igénylő joga és felelőssége. Ezt követően az NKE szerződést köt a kiválasztott szakértővel a megrendelő által jóváhagyott feladatra, feltételekkel, kitételekkel és követelményekkel, és megkezdődik a feladat határozott idejű teljesítése a kijelölt mentor szoros felügyelete mellett.

11. KÖVETELMÉNY

Egyéb speciális, az adott feladatra vonatkozó elvárás mellett általános követelmény egy legalább fél szerzői ív terjedelmű, szakmai-tudományos igényességgel összeállított tanulmány leadása. A megrendelő a teljesítési igazolást csakis abban az esetben állíthatja ki, ha a szerződés teljesítése a kellő minőségben és megjelölt határidőre tartalmilag és formailag egyaránt megvalósult. A szerződésben megállapított javadalmazás kifizetésének feltétele tehát a teljesítésigazolás fenti követelmények szerinti kiadása. A teljesítésigazolás átvételét követően az NKE optimálisan mielőbb, de nem később, mint harminc napon belül átutalja a megbízási szerződés szerinti összeget a szakértő számlájára, majd rögzíti a feladattal kapcsolatos szakmai, pénzügyi és egyéb fontos információkat a rendszerben. Ezzel zárul tulajdonképpen a kutató foglalkoztatásának ciklusa, és ugyanezen logikai elv szerint indulhat egy másik projekt. Természetesen az NKE nyilvántartja a felhasznált és még rendelkezésre álló szakértői napok számát a megállapított keretösszeg alapján, és folyamatos, naprakész információkat biztosít a minisztérium számára a rendszer megbízható működtetése érdekében.

6. ábra • Babos Tibor: Az FKSZR teljes ciklusa

Az állam szempontjából a rendszer egy egészként vizsgálendő, aminek a lényege a szakmai-tudományos teljesítmény, eredmény. Másként fogalmazva: az FKSZR-nek képesnek kell lennie arra, hogy a döntéshozók számára egy adott, azonnali vagy specifikus szakértelemmel nem teljesen lefedett állami szakterületre vonatkozó probléma felmerülése esetén magas minőségű, akár tudományos igényű szakmai véleményt adjon. A rendszer üzemeltetői tehát a kimenetre, az „output”-ra, valamint a rendszer magas szintű és megbízható üzemeltetésére helyezik a hangsúlyt. A 6. ábra az FKSZR teljes ciklusát mutatja be.

12. FKSZR-KRONOLÓGIA

2010. június	A KIM létrejötte
2010. december	Közigazgatási reform indítása (Magyary Program)
2011. január	A KIM partnerkeresése a célok megvalósítása érdekében
2011. május	A KIM–DOSZ kapcsolatok elmélyülése
2011. szeptember	KIM–DOSZ stratégiai együttműködési megállapodás
2011. október	KIM–NKI–DOSZ-műhelymunkák
2012. január	Az NKE létrejötte
2012. február	Az NKI megszűnése
2012. március	Műhelymunkák, az új körülmények adaptálása
2012. április	Az FKSZR-program átkerülése az NKI-ról az NKE-re
2012. május	Az FKSZR-program nyilvános meghirdetése
2012. június	A finanszírozás kereteinek tisztázása a Wekerle Programmal
2012. július	Az NKE–DOSZ stratégiai együttműködési megállapodás
2012. augusztus	A beérkezett pályázatok szűrése, műhelymunkák
2012. szeptember	Személyes interjúk, műhelymunkák
2012. október	A jelöltek kiválasztása, műhelymunkák
2012. november	A jelöltek kiértékelése
2012. december	A tesztidőszak előkészítése, minden oldalú biztosítása
2013. január	A tesztidőszak indítása, a DOSZ átalakulása egyesületből köztestületté
2013. május	A tesztidőszak zárása
2013. július	A tesztidőszak értékelése
2013. augusztus	Döntés a program jövőjéről

13. KÖVETKEZTETÉSEK, KITEKINTÉS

Az FKSZR tervezési és kísérleti időszaka tehát bizonyította, hogy számos konkrét területen jelentkeztek kölcsönös előnyök.³⁰ A minisztérium a közös munka, a DOSZ megismerésének folyamányaképpen nemcsak megnyitotta, de a stratégiai együttműködési megállapodás ér-

30 Fiatal kutatók a kormányzati munkában, Nemzeti Közzolgálati Egyetem, Budapest, <http://uni-nke.hu/hirek/2013/09/02/fiatal-kutatok-a-kormanyzati-munkaban> (a letöltés ideje: 2015. március 31.)

telmében előre értesítette is a DOSZ-t a közigazgatási pályázatokról, mi több, megkezdte a speciális pályázatok kiírását is. Emellett plasztikusan megmutatkozott, hogy a minisztériummal való közös munka nyomán a DOSZ gyors és elmélyült kapcsolatokat tudott kiépíteni a számára fontos közigazgatási szervekkel, ami aztán komoly kormányzati, állami és társadalmi elismertséget hozott a DOSZ-nak, erősítve ezáltal a szervezet presztízsét. A támogatások láncolatában a legfontosabb és a minisztérium részéről mutakozó legjelentősebb gesztus az akkor még egyesületi keretek közt működő DOSZ köztestületté történő átalakításának szakmai, tudományos és jogszabályi támogatása volt.³¹ Röviddel ezt követően a minisztérium közreműködésével a DOSZ új irodát kapott az Új Nemzedék Központban, ami a korábbiaknál sokkal jobb infrastrukturális helyszínt biztosított a mindennapi munkához, az elnökségi ülések és konferenciák lebonyolításához.³²

Viszonzásképpen a DOSZ már a szervezés időszakában meghívta a minisztérium illetékeit az olyan nagy hagyományokkal rendelkező rendezvények előkészítésébe, mint a Tavasz Szél vagy a Nyári tábor, valamint direkt segítette a stratégiai együttműködésekben is nevesített szakértői adatbázis létrehozását.

Összességében megállapítható, hogy az FKSZR kimunkálásával sikerült összeállítani egy olyan kompetenciaközpont alapjait, amely az államnak szinte bármely, akár egyedi szakterületen is lehetőséget biztosít szakpolitikai tevékenysége szakmai-tudományos támogatására. A kutatók, valamint az őket tömörítő DOSZ oldalán ugyanakkor a rendszer növeli a doktoranduszok elismertségét és tudományos impaktfaktorait, hozzájárul a doktoranduszok szakmai kapcsolatainak kiterjesztéséhez, elmélyítéséhez, valamint kormányzati pályaképet is ajánl azoknak a kutatóknak, akik a közszolgálatban látják további karriercéljaikat.³³ A Fialat Kutatók Szakértői Rendszerében tehát további hatalmas potenciál rejtőzik mind az állam, mind a DOSZ számára. Kijelenthető, hogy az FKSZR révén Magyarországon példa nélküli együttműködés valósult meg az állam és a doktoranduszok között, ugyanis ezt megelőzően az állam még soha nem intézményesített olyan rendszert, amely a fiatal kutatókat szólította volna meg, illetve kérte szakértelmüket.³⁴

A tervezési időszak és az FKSZR-tesztüzem tapasztalatai szerint a rendszer készen áll az érdemi nyitásra abban az esetben, ha működéséhez megkap minden szükséges infrastrukturális, szervezeti és anyagi forrást. A szabályzók, eljárásrendek kidolgozása, valamint az okmányrendszer összeállítása alapvetően befejeződött, így a rendszer képes a tesztidőszaknál nagyobb architektúrát is kiszolgálni, értelemszerűen arányosan növelt támogatás

31 Megalakult a Doktoranduszok Országos Szövetsége mint köztestület, Doktoranduszok Országos Szövetsége, http://old.dosz.hu/megalakult_a_doktoranduszok_orzagos_szovetsege_m.htm (a letöltés ideje: 2014. április 13.)

32 Az Új Nemzedék Ház megnyitójáról, Magyar Cserkészszövetség, <http://cserkesz.hu/hir/szovetseg/uj-nemzedek-haz-megnyitojarol> (a letöltés ideje: 2015. április 13.)

33 Sikeres a Fialat Kutatók Szakértői Rendszere Program, Nemzeti Köszolgálati Egyetem, <http://old.uni-nke.hu/index.php/hu/osszes-cikk/89-egyetem/2064-siker-es-a-fialat-kutato-k-szakertoi-rendszere-program> (a letöltés ideje: 2015. március 31.)

34 Mit jelent doktorandusznak lenni – kihívások és lehetőségek, Nemzeti Köszolgálati Egyetem, <http://uni-nke.hu/hirek/2013/09/02/mit-jelent-doktorandusznak-lenni-kihivasok-es-lehetosegek> (a letöltés ideje: 2015. március 31.)

esetén. A nyílt üzem megindítása előtt célszerű újra definiálni és biztosítani a rendszer felelőseit, együttműködőit, bedolgozóit, hiszen a tesztidőszakban állandó struktúra nem állt rendelkezésre a működtetésre, a résztvevők többletfeladatként végezték azt. További teendő egy komplex, szakszerű kommunikációs és marketingkampány kialakítása, amely folyamatosan végigkíséri a rendszert, időszakonkénti tájékoztatók és konferenciák szervezésével, brosrák, kiadványok közreadásával, reklámspotok megjelentetésével. A nyílt és a hatványozott méretű FKSZR-üzem a korábbinál erősebb és igényesebb informatikai biztosítást is igényel. Itt feltétlenül célszerű kialakítani egy olyan önálló FKSZR-honlapot, amely állandóan frissíti a kutatói adatbázist, felhasználóbarát, online hozzáférést tesz lehetővé, jelszóval védett, biztonságos, és a rendszergazdák számára jól kutatható. Végül, de nem utolsósorban új pénzügyi keretet kell biztosítani az FKSZR további érdemi működéséhez, hiszen enélkül elképzelhetetlen a magas színvonalú, nagy intenzitású kapacitások lekötése. Mindez azt jelenti, hogy önálló szervezeti, személyi, pénzügyi és informatikai keretet célszerű létrehozni a rendszer további időszakára.